

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

RAPPORT 2023:10

Koordinering av New European Bauhaus

Sammanfattning av Boverkets arbete

Titel: Koordinering av New European Bauhaus
Rapportnummer: 2023:10
Utgivare: Boverket, februari, 2023
ISBN pdf: 978-91-89581-27-2
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 3857/2022

Förord

Detta är Boverkets rapportering av regeringsuppdraget att, i syfte att stärka Sveriges bidrag, koordinera det svenska deltagandet i Europeiska kommissionens initiativ om ett nytt europeiskt Bauhaus (NEB). Boverket har löpande följt utvecklingen av NEB, arbetat med kunskapsspridning, möjliggjort nationell, nordisk och europeisk samverkan samt lyft fram ett antal goda exempel som svarar mot initiativets inriktning mot hållbara, berikande och inkluderande livsmiljöer.

Arbetet har skett i samarbete med myndigheter och berörda aktörer från civilsamhälle, akademi och näringsliv. Fokus har varit att sprida information och att samla olika aktörer som varit drivande inom NEB. Det sistnämnda inte minst för att skapa synergier mellan aktörernas insatser.

Genom uppdraget att vara nationell kontaktpunkt och genom ett för-långt koordineringsuppdrag kan Boverket - inte minst genom Rådet för hållbara städer - fortsätta att bidra till att svenska aktörer ökar sin synlighet, utökar sina nätverk och drar nytta av de stora ekonomiska satsningar kopplat till NEB-initiativet som görs inom EU. Något som främjar utvecklingen av hållbara, berikande och inkluderande livsmiljöer samt främjar svenska innovation inom området.

Rapporten är skriven av arkitekt Angelica Åkerman och bebyggelseantikvarie Suzanne Pluntke i samråd med riksarkitekt Helena Bjarnegård.

Karlskrona februari 2023

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
1 New European Bauhaus.....	6
1.1 New European Bauhaus.....	6
1.2 Genomförandet av NEB.....	7
1.3 Boverkets uppdrag.....	7
2 Genomfört och pågående koordineringsarbete.....	9
2.1 Nationellt arbete.....	10
2.2 Nordiskt arbete.....	18
2.3 Sveriges arbete på EU-nivå.....	19
3 Boverkets reflektioner och medskick.....	21
3.1 Boverket har arbetat med alla delar av uppdraget.....	21
3.2 Potentialen i ett fortsatt och förstärkt arbete.....	21

Sammanfattning

Boverket har sedan juni 2022 haft regeringens uppdrag att fortsatt koordinera EU-initiativet New European Bauhaus (NEB), i syfte att stärka Sveriges svar på initiativet. Boverkets arbete har under året intensifierats, samtidigt som såväl deltagande i olika initiativ som befintliga nätverk och samarbetspartners har utökats. En stor och grundläggande del av arbetet handlar om kunskapsspridning och samverkan mellan EU:s medlemsländer. Detta sker till del via de av EU initierade nätverken ”National Contact Points” och ”European Directors of Architecture” i vilka Boverket deltar. Boverket planerar i juni 2023 möten för båda nätverk. Mötet för sistnämnda nätverk är en del av Sveriges EU-ordförandeskap.

För ökad nordisk samverkan deltar Boverket i NEB Lab-projektet ”Nordic Carbon Neutral Bauhaus”. Inom ramen för detta genomfördes konferensen ”Into the Woods”, om hållbart träbyggande med EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen som huvudtalare.

NEB-arbetet handlar även om främjande av pilotprojekt och spridning av goda exempel. En viktig del i uppdraget är därför att stödja berörda aktörer samt nätverket för svenska så kallade NEB Partners. Detta sker genom erfarenhetsutbyte på olika möten samt genom information från Sverige och EU på Boverkets webbplats, Hållbar stad.se och i sociala media.¹

Arbetet som koordinator handlar även om att integrera NEB i andra initiativ och finansieringssystem, vilket framför allt sker inom ramen för Boverkets deltagande i Rådet för hållbara städer. I Rådet för hållbara städer samlas ett antal myndigheter med ansvar för forsknings- och innovationsfinansiering, något som resulterat i ett flertal utlysningar med inspiration hämtad från NEB:s värdeord och arbetssätt. Rådet för hållbara städernas myndighetsgemensamma arbete är en framgångsfaktor för att även på andra sätt implementera, integrera och sprida NEB:s förhållningssätt.

Genom uppdraget att vara nationell kontaktpunkt och genom ett förlängt koordineringsuppdrag kan Boverket - inte minst genom Rådet för hållbara städer - fortsätta att bidra till att svenska aktörer ökar sin synlighet, utökar sina nätverk och drar nytta av de stora ekonomiska satsningar kopplat till NEB-initiativet som görs inom EU. Något som främjar utvecklingen av hållbara, berikande och inkluderande livsmiljöer samt främjar svenska innovation inom området.

¹ [Koordinera Sveriges deltagande i ett nytt europeiskt Bauhaus - Boverket](#)
Hämtad 230110.

1 New European Bauhaus

1.1 New European Bauhaus

NEB aviserades av EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen i ett State of the Union-tal i EU-parlamentet. Hösten 2020 skickades initiativet som ett förslag till kommissionen i meddelandet ”En renoveringsvåg för Europa – miljöanpassa våra byggnader, skapa jobb och förbättra liv”.²

NEB är tänkt att vara en bro mellan vetenskapens och teknikens respektive konstens och kulturens värld. Initiativet tillför en kulturell och kreativ dimension till den europeiska gröna given och handlar om hur vi vill leva och bo i det framtida EU. NEB utgår från tre värdeord. Sedan arbetets start har dessa justerats något, för att slutligen landa i följande:

- Hållbara (rör exempelvis klimatmål, cirkularitet, nollutsläpp och biologisk mångfald)
- Berikande (handlar om exempelvis upplevelser, fysisk gestaltning och att se på kvalité som något som även går utöver funktion)
- Inkluderande (omfattar bland annat att värdesätta mångfald samt att säkerställa tillgänglighet och prisvärdhet)

Värdeorden innebär miljöer i harmoni med naturen och vår planet, miljöer som är inspirerade av konst och kultur och som svarar på behov bortom funktion samt miljöer som är inkluderande och som uppmuntrar till dialog.³ Kopplat till NEB finns bland annat utlysningar av medel samt konferenser och priser. Delar av detta beskrivs i föreliggande rapport.

Bilden visualiserar NEB:s bakgrund och kontext. Illustratör: Maria Foulquie, Visuality EU.

² [En renoveringsvåg för Europa - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/press/nyheter/2020/11/20201123-1) Hämtad 230123.

³ [New European Bauhaus: beautiful, sustainable, together. \(europa.eu\)](https://www.europa.eu/new-european-bauhaus) Hämtad 230131.

1.2 Genomförandet av NEB

Initiativet NEB består av tre olika delar. Erfarenheter och resultat från alla tre delar samlas och sprids genom EU:s hemsida om NEB.⁴ Boverket har valt att ha initiativets delning som utgångspunkt för sitt arbete.

1.2.1 Nätverkande och kunskapsspridning

Den första och mest omfattande delen syftar till att bygga upp multidisciplinära nätverk med offentliga aktörer, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Målet är att tillsammans utveckla idéer och lösningar för framtidens hållbara, berikande och inkluderande livsmiljöer. Detta arbete sker genom en rad europeiska nätverk så som exempelvis National Contact Points (NCP), European Directors of Architecture (EDoA) och NEB Partners. Boverket deltar aktivt i alla tre nätverk. Nätverken ger kunskapsutbyte och gemensam utveckling i genomförandets alla delar.

1.2.1.1 Främja pilotprojekt och spridning av goda exempel

Den andra delen av initiativet omfattar genomförande av och stöd till pilotprojekt samt spridning av goda exempel i NEB:s anda. En rad utlysningar har genomförts under initiativets två första år och det finns även flera utmärkelser kopplade till initiativet, exempelvis ”New European Bauhaus Prizes”⁵ och så kallade Lighthouse demonstratörer⁶. Utöver detta finns ett stödsystem för projekt kallat ”NEB Labs”, vars syfte är att vara en plattform för idéer, prototyper och projekt som kan accelerera NEB:s genomslag. I NEB Labs samlas verktyg, ramverk och policyrekommendationer som möjliggör den gröna omställningen.⁷

1.2.1.2 Integrera i andra initiativ samt finansieringssystem

Den tredje delen handlar om att integrera NEB:s värdeord i andra delar av EU:s politik och satsningar, exempelvis Green Deal.⁸ En viktig del av denna strategi för implementering av NEB är genom koppling till utlysningar inom EU. Under senare år har ett antal utlysningar med fokus på NEB genomförts, bland annat i Horizon Europe-utlysningar⁹

1.3 Boverkets uppdrag

Regeringen gav i juni 2022 Boverket uppdraget om en fortsatt koordinering av det svenska deltagandet i NEB, i syfte att stärka Sveriges bidrag

⁴ [New European Bauhaus: beautiful, sustainable, together. \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-123466.pdf) Hämtad 230123.

⁵ [Home | New European Bauhaus Prizes 2023 \(new-european-bauhaus.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-123466.pdf) Hämtad 230207.

⁶ [New European Bauhaus: five lighthouse projects \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-123466.pdf) Hämtad 230125.

⁷ [The NEB Lab \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-123466.pdf) Hämtad 230202.

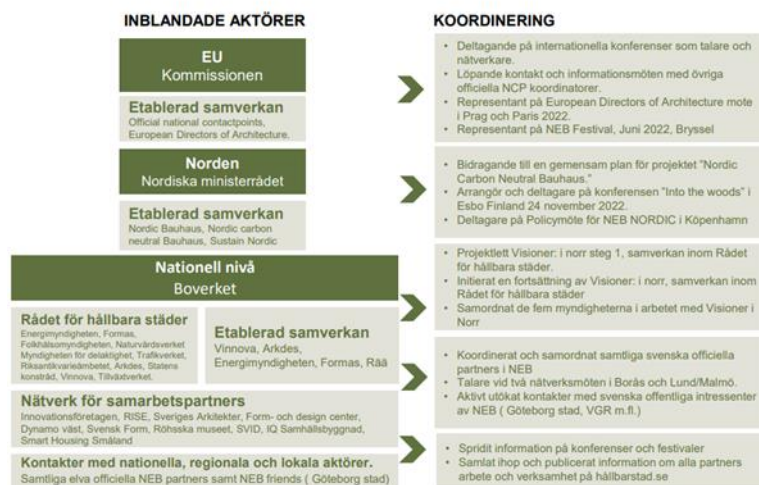
⁸ [EU:s gröna giv \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-123466.pdf) Hämtad 230208.

⁹ [Horizon Europe structure 2021- 2027 | Catalyze, funding experts \(catalyze-group.com\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-operations/infographic-123466.pdf) Hämtad 230123.

till initiativet.¹⁰ I uppdraget ingår att sprida kunskap om initiativet till berörda aktörer och möjliggöra nordisk och nationell samordning. Boverket ska löpande följa utvecklingen av NEB och även fungera som en officiell kontaktpunkt för information från kommissionen med anledning av initiativet. Samordning och spridande av information ska ske inom ramarna för Boverkets deltagande i Rådet för hållbara städer.

Uppdraget är en fortsättning på ett motsvarande regeringsuppdrag från 2021, vilket även omfattade förslag på hur fortsatt arbete kan bedrivas.¹¹ NEB-arbetet går i linje med flera av Boverkets övriga uppdrag, bland annat till de som kopplar till ”Strategi för Levande städer”¹² och målet för gestaltad livsmiljö¹³.

1.3.1 Aktörer, organisation och struktur

Aktörsstruktur, organisation och resultat av koordineringsuppdraget 2022.

Bild: Boverket

Koordineringsuppdraget ska utföras inom etablerat NEB-samarbete som Boverket sedan våren 2021 bedriver med Energimyndigheten, Formas, Statens centrum för arkitektur och design (ArkDes) och Vinnova. Även pågående samarbete med Innovationsföretagen, Research Institutes of Sweden AB (RISE) och Sveriges Arkitekter ska beaktas.

¹⁰ <https://www.regeringen.se/49cd70/contentassets/cfe65ca5e11e49c3b197c55da51288e4/uppdrag-om-fortsatt-koordinering-av-sveriges-deltagande-i-ett-nytt-europeiskt-bauhaus> Hämtad 230131-

¹¹ [Koordinering av New European Bauhaus - Boverket](#) Hämtad 2301031-

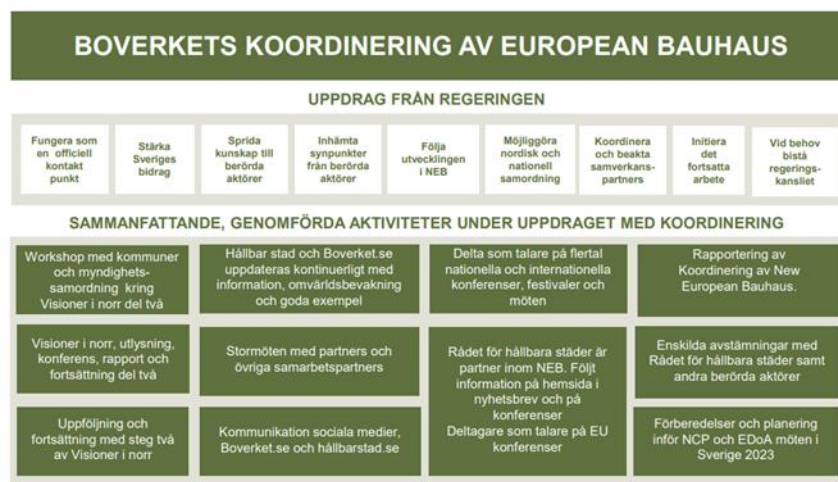
¹² [Strategi för Levande städer – politik för en hållbar stadsutveckling - Regeringen.se](#) Hämtad 230205-

¹³ [Politik för gestaltad livsmiljö - Regeringen.se](#) Hämtad 230205-

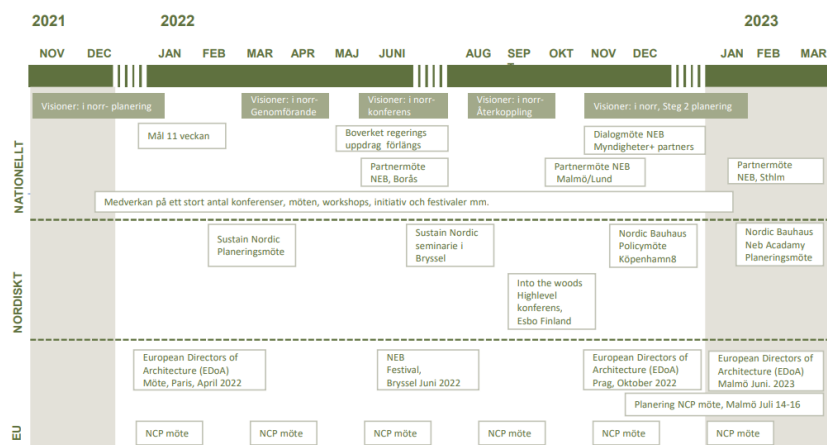
2 Genomfört och pågående koordineringsarbete

Sedan Boverket 2022 fick ett fortsatt uppdrag att koordinera det svenska deltagandet i NEB har myndigheten aktivt fortsatt utveckla de erfarenheter och samverkansformer som tidigare arbete gett.

En stor del av koordineringsarbetet rör nätverkande och kommunikation, genomförande av spridningsaktiviteter (exempelvis deltagande på konferenser) samt integrering av NEB:s värdeord i andra uppdrag. Nätverkandet sker såväl i europeiska och nordiska nätverk som genom nationell samverkan. En viktig del av nätverkandet har varit att koordinera utbytet mellan samtliga officiella svenska partners, de så kallade NEB Partners. Kommunikation och spridning av information har främst skett på nätverksträffar, men även genom webbplatsen hallbarstad.se. Mer omfattande aktiviteter som Boverket drivit är utlysningen ”Visioner: i norr” och EU-konferensen ”Into the Woods”. Förutom eventuella fortsättningar på nyss nämnda aktiviteter kommer Boverket även att arbeta med det nya initiativet NEB Academy. Nedan följer en beskrivning av genomförda och pågående aktiviteter inom Boverkets koordineringsuppdrag.

Bilden visar schematiskt Boverkets koordineringsuppdrag (vita delar) respektive genomfört arbete sedan juni 2020 (mörkgröna delar). Bild: Boverket.

Schematisk tidslinje över Boverkets genomfört och pågående koordineringsarbete med New European Bauhaus, NEB. Bild: Boverket.

2.1 Nationellt arbete

2.1.1 Nätverkande

Stora delar av det nationella nätverksbyggandet har skett genom samarbete i Rådet för hållbara städer samt genom möten med de i regeringsuppdraget utpekade aktörerna. Utöver detta har två fysiska möten genomförts med de svenska organisationer som blivit accepterade som partners i EU:s NEB-organisation, de så kallade NEB Partners. Det första mötet hölls i Borås under värdskap av Borås Science Park och Navet Science Center. Det andra mötet ägde rum i Malmö och Lund med Form/Design Center, nätverket Trans europe Halles och Malmöuniversitet som värdar. För att utöka denna samverkan bjöd Boverket i december 2022 in NEB Partners, berörda myndigheter och engagerade aktörer till ett digitalt dialogmöte för att utväxla information och inspiration.

Fokus i nätverksarbetet har varit att samla drivande aktörer inom NEB för att hitta synergier mellan aktörernas aktiviteter. Boverkets nätverksarbete har utgått från följande agenda:

1. Förstärka kontakten mellan aktörer som är engagerade i NEB samt sprida kunskap om olika utlysningar och initiativ till fler nationella aktörer inom arkitektur, design och samhällsbyggnad med mera.
2. Forma, initiera och ibland processleda samarbeten inom de olika nätverken i NEB.
3. Lyfta och sprida exempel genom att arrangera egna eller delta i andras konferenser, dialogmöten och digitala forum.
4. Främja internationell uppväxling av svenskt NEB-deltagande och svenska initiativ inom området.

Det nationella nätverksbyggande har lett till ökad kunskap och förståelse för NEB och för de olika aktörernas uppdrag, ansvar och mandat.

Nätverksträffarna har uppskattats av deltagarna som i många fall knutit nya kontakter och inlett nya samarbeten. Ett exempel är att aktörer gått samman och gjort gemensamma ansökningar till utlysningar inom EU. Ett exempel är ”Bauhaus of the Sea” som drivs av ett konsortium i vilket Malmöuniversitet ingår.¹⁴

2.1.1.1 NEB Partners

Boverket har fokuserat sitt nätverkande till NEB Partners, i regeringsuppdraget utpekade aktörer samt med myndigheterna i Rådet för hållbara städer. NEB Partners är drivande inom det nationella arbetet samt är talespersoner för NEB. Syftet med partnerskapet är att samla en mångfald av yrkesverksamma från olika discipliner för att generera innovationer, initiera gemensamma projekt och driva utveckling i enlighet med NEB värden. Viktigt är även att identifiera inspirerande projekt, metoder eller koncept - inte minst där medborgare har engagerats. Boverket har förutom att koordinera, initiera möten och delta på nätverksträffar även låtit ta fram en intervju med samtliga svenska NEB-partners, vilka publicerats på hållbarstad.se. Detta för att inspirera fler svenska aktörer att engagera sig i initiativet samt för att lyfta fram möjligheter som svenska aktörer ser med NEB.

Bilden är tagen på mötet med Sveriges NEB Partners på Form/Design Center i Malmö i oktober 2022. Foto: Form/Design Center.

Sverige hade i februari 2023 följande elva NEB Partners, som tillsammans med Boverket samlats i ett nationellt nätverk:

- Malmö universitet
- Linköpings universitet
- Linnéuniversitetet

¹⁴ [BAUHAUS-MAR-EN.pdf \(bauhaus-seas.eu\)](#) Hämtad 20230205

- Göteborgs universitet
- Trans Europé Halles
- Navet Science Center
- Form/Design Center
- Rådet för hållbara städer
- Science Park Borås
- ShareMusic and performace art
- Smart Housing Småland/RISE

En viktig insats i det nationellt koordinerade arbetet är att medverka på nätverksträffar tillsammans med samtliga NEB Partners. Möten har under 2022 ägt rum i Borås, Lund och Malmö. Liknande möten planeras under 2023.

EU har även startat NEB Friends, ett bredare nätverk som ska vara en stödfunktion till övriga NEB-nätverk. Detta genom att fungera som bollplank och samtalspartner.¹⁵ Under 2022 har Göteborgs stad anslutit sig till NEB Friends för att stötta det växande intresset kring NEB i regionen.

Andra svenska aktörer

- Inom ramen för koordineringsarbetet samlar Boverket de aktörer som nämns i regeringsuppdraget. Detta nätverk har utvecklats till att omfatta fler organisationer än de initialt utpekade. Om koordineringsuppdraget förlängs kan ett nästa steg vara att bjuda in andra organisationer som tagit egna initiativ inom NEB. I februari 2023 ingår följande organisationer i nätverket:
- Innovationsföretagen
- RISE
- Sveriges Arkitekter
- Form/Design Center
- Dynamo väst
- Svensk Form
- Röhsska museet
- Stiftelsen svensk industridesign (SVID)
- IQ Samhällsbyggnad
- Formas

¹⁵ [Call for Friends \(europa.eu\)](https://europa.eu) Hämtad 230305

- Energimyndigheten
- ArkDes
- Vinnova

2.1.2 Kunskapsspridning

En viktig del i uppdraget har varit att sprida kunskap och information om NEB till en bred målgrupp. Boverkets webbplats, Hållbar stad.se och sociala media uppdateras löpande om vad som händer i Sverige och inom EU.¹⁶ För ytterligare information om NEB hänvisar Boverket till EU:s webbsida om NEB. Här finns detaljerad information om relevanta forum, goda exempel och aktuella utlysningar.¹⁷ Webb sidan innehåller bra information även kring det som berör Sverige och svenska aktörer.

Under 2022 har EU publicerat följande rapporter och sammanställningar rörande erfarenheter av NEB-arbetet. Boverket och svenska partners har här bidragit.

- “Towards a shared culture of architecture”. En sammanställning av rekommendationer som säkerställer hög kvalitet i arkitektur och den byggda miljön. Arbetet är baserat på Davosdeklarationens Baukultur Quality System.¹⁸
- “Progress report - key activities, achievements and next steps”. En sammanställning av alla initiativ som genererats under NEB:s första två år.¹⁹
- “The New European Bauhaus Dashboard”. En dynamisk och interaktiv karta som ger information om NEB-projekt och nyckelaktörer i Europa. Kartan utvecklas löpande i takt med att NEB-gemenskapen fortsätter att växa.²⁰
- ”Annex 1- EU founding and actions for the New European Bauhaus”. En sammanställning av EU:s utlysningar och event kopplade till arbetets så kallade co-designfas.²¹
- “Annex 2 - The New European Bauhaus Compass – A guiding framework for decision and project makers wishing to apply the NEB principles and criteria to their activities”. Ett dokument som fungerar

¹⁶ [Koordinera Sveriges deltagande i ett nytt europeiskt Bauhaus - Boverket](#) Hämtad 230110.

¹⁷ [New European Bauhaus: beautiful, sustainable, together. \(europa.eu\)](#) Hämtad 230123.

¹⁸ [Towards a shared culture of architecture - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#) Hämtad 230126.

¹⁹¹⁹ [Progress Report \(europa.eu\)](#) hämtad 230126.

²⁰ [Dashboard \(europa.eu\)](#) Hämtad 230126.

²¹ [CP-039 - Annex to another act to be approved by the Commission \(1\) \(EN\) Part 1.pdf \(europa.eu\)](#) Hämtad 230205.

som bedömningsverktyg för projekt i linje med NEB:s grundläggande värden: hållbara, berikande och inkluderande.²²

2.1.2.1 Genomförda konferenser och seminarium 2022

För att sprida kunskap om NEB, Sveriges roll samt vad som händer nationellt och internationellt med koppling till initiativet, till en bredare målgrupp, har Boverket medverkat och i vissa fall arrangerat sessioner på ett antal konferenser för.

Ett exempel är Rådet för hållbara städers Mål 11 vecka, som genomfördes i februari, där NEB lyftes i flera sessioner.²³ Andra exempel är arkitekturdagarna i Malmö i september 2022 där Boverket deltog i ett föredrag om arbetet med NEB och Visioner: i norr²⁴ samt Boverksdagarna 2022 (Boverkets årliga digitala konferens) där en session om arbetet med Visioner i norr och NEB²⁵ arrangerades.

2.1.2.2 För Boverket aktuella konferenser och möten under 2023

- Boverket deltar i en session om NEB på Folk och Kultur 2023.²⁶
- Boverket deltar ett möte för svenska NEB Partners i Stockholm 18–19 april, arrangerat av RISE/Smart Housing Småland.
- Boverket arrangerar ett NCP-möte i Malmö den 12 juni 2023.
- Boverket arrangerar ett möte för European Directors of Architecture i Malmö 13 juni 2023. Mötet är en del av Sveriges EU-ordförandeskap.
- På regeringens uppdrag genomför Boverket, tillsammans med tanke-medjan Movium, den 14–15 juni 2023 en EU-konferens med avstamp i EU:s urbana agenda. Mötet är en del av Sveriges EU-ordförandeskap.
- På International Union of Architects' konferens i Köpenhamn sommaren 2023 planerar Boverket ett event tillsammans med Nordic Bauhaus. Riksarkitekten kommer även att delta i nätverksmöte med andra riksarkitekter från hela världen och kan där lyfta fram svenska initiativ.
- Frihamnsdagarna Göteborg 31 augusti-2 september. Boverket deltar på ett sidoevent som arrangeras av Västra Götalandsregionen, Navet Science Center och Göteborgs stad.

²² [The New European Bauhaus Compass | New European Bauhaus \(europa.eu\)](#) Hämtad 230126.

²³ [Digital konferens: Mål 11-veckan 2022 - Hållbar Stad \(hallbarstad.se\)](#) Hämtad 230208.

²⁴ [Arkitekturdagen i Malmö 2022 - Sveriges Arkitekter](#) Hämtad 20230205.

²⁵ [Boverketsdagarna 2022 – Så bygger vi framtidens samhälle! - Boverket](#) Hämtad 230205.

²⁶ [Perspektiv på New European Bauhaus \(folkochkultur.se\)](#) Hämtad 230205.

- Boverket deltar i det fortsatta arbetet med Visioner: i norr.

2.1.3 Pilotprojekt och spridning av goda exempel

2.1.3.1 Visioner: i norr

Boverket vill lyfta metoden för statlig myndighetssamverkan som växt fram och utvecklats genom koordineringsuppdraget. Som en följd av myndighetssamverkan i Rådet för hållbara städer, Boverkets dåvarande NEB-koordineringsuppdrag och dåvarande regerings satsning i Norrbotten och Västerbotten skapades 2021 en myndighetsgemensam aktivitet kallad ”Visioner: i norr”. Syftet var att undersöka nya vägar framåt inom hållbar samhällsutveckling. Genom ett utlysning - finansierad av Formas och Vinnova, men utformad av alla berörda myndigheter – efterlystes team att genomföra idéskisser utifrån sex kommuners respektive utmaningar (Kiruna, Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå). En jury valde ut elva multidisciplinära team bistående av arkitekter, konstnärer, skribenter, forskare och designers. Resultatet blev elva visionsdokument som är tänkta att skapa underlag till det kommunala arbetet framöver. Arbetet presenterades i juni 2022. Resultatet finns även i en rapport på hallbarstad.se.²⁷ Visioner: i norr har lyfts fram i EU:s rapport över viktiga händelser inom NEB under 2022.²⁸

2.1.3.2 Visioner: i norr 2.0

I Rådet för hållbara städers förnyade uppdrag från våren 2022 ingår även uppdraget att stödja kommuner i Norrbotten och Västerbotten, något som fått genomslag i Rådets verksamhetsplan för 2023. I samarbete med representanter från berörda kommuner, regioner och länsstyrelser arbetar därför berörda myndigheter med att formulera hur ett fortsatt arbetet med Visioner: i norr kan utformas.

Målet är att med avstamp i resultaten från första utlysningen bidra till såväl konkreta resultat som strategisk utveckling hos kommunerna. Boverket ser goda möjligheter till utveckling, till exempel genom en breddning med fler teman och/eller fler geografiska områden samt även i framtiden fler liknande myndighetsgemensamma initiativ för att främja utvecklingen av hållbara, inkluderande och berikande livsmiljöer. Visioner: i Norr 2.0 är tänkt att genomföras under 2023.

2.1.3.3 Ringar på vattnet

Det pågår även en rad andra projekt runt om i landet som genomförs i NEB:s anda och där myndigheter i Rådet för hållbara städer är engagerade. Ett exempel är ArkDes, Malmö stads och Malmö Planerings- och

²⁷ [Slutrapport idéskisser Visioner: i norr \(hallbarstad.se\)](http://Slutrapport%20id%C3%A9skisser%20Visioner%20i%20norr%20(hallbarstad.se)) Hämtad 230123.

²⁸ [Progress Report \(europa.eu\)](http://Progress%20Report%20(europa.eu)) Hämtad 230126.

Försköningsförenings utlysning ”Malmö in the making”²⁹ samt Riksan-
tikvarieämbetets och ArkDes utlysning ”För allmänt bruk”.³⁰ Båda syftar
till att med stöd av kompetensförstärkande samarbeten hitta nytänkande
lösningar på samtida utmaningar.

2.1.4 Finansiella stöd inom EU som är av intresse för svenska aktörer

I takt med att NEB-arbetet utvecklas har möjligheterna ökat att söka fi-
nansiella stöd, bland annat för forskning och innovation. Under 2022 har
flera utlysningar lanserats med koppling till NEB, exempelvis NEB
Lab,³¹ ERDF³² och COSME.³³

NEB:s värdeord är även med i ett stort antal utlysningar inom EU:s olika
program, exempelvis ”Green Deal” och ”Life”.³⁴ Några andra exempel på
utlysningar som släppts under 2022 är ”Lighthouse demonstrators – Hori-
zon Europe missions”, ”Social and affordable housing district demonstra-
tors”, ”Affordable housing initiative” och ”Circular economy”.

2.1.5 Svenska aktörer som erhållit stöd från utlysningen NEB Lab

2.1.5.1 Places of Learning

Navet Science Center i Borås är ett samarbete mellan kommun, akademi
och näringsliv. Deras mål är att utöka kunskapen inom områdena hållbar-
hetsvetenskap och teknologi, men också att skapa en mötesplats där
många kan träffas för att diskutera och agera kring för området relevanta
frågor. Deras mötesplats ”Places of Learning” vill ge förutsättningar att
vara kreativ på ett hållbart sätt.

ECO²-SCHOOLS

ECO²-SCHOOLS är ett öppet kooperativt labb i sex regioner. Projektet
vill hitta hållbara, inkluderande sätt att bygga om och renovera grundsko-
lor i de aktuella regionerna. Ambitionen är att med erhållna medel testa,
konsolidera och uppgradera metoder och lösningar i syfte att ta tillvara
värden i befintliga skolor.

²⁹ [Utlysning: Vill du vara med och skapa Malmö? - Malmö stad \(malmo.se\)](#) Hämtad 230205.

³⁰ [Utlysning: För allmänt bruk - ArkDes – Sveriges nationella centrum för arkitektur och design](#) Hämtad 230205.

³¹ [The NEB Lab \(europa.eu\)](#) Hämtad 230206.

³² [European Regional Development Fund \(ERDF\) \(europa.eu\)](#) Hämtad 230206.

³³ [COSME \(europa.eu\)](#) Hämtad 230206.

³⁴ [LIFE \(europa.eu\)](#) Hämtad 230208.

2.1.6 Svenska aktörer som erhållit stöd inom utlysningen ERDF

2.1.6.1 NEB Local Initiatives

”SURE-Kalmar” är ett första steg i att transformera en 100 hektar stor centralt belägen industrizon i Kalmar till en över tid hållbar och inkluderande stadsdel. Arbetet har sin utgångspunkt i NEB:s grundvärden exempelvis arbetar projektgruppen i nära samarbete med lokala samhällsaktörer.

2.1.7 Svenska aktörer som erhållit stöd inom utlysningen ”Horizon Europe”

2.1.7.1 ”Reference Cities” inom Creating Actionable Futures (CrAFt)

Projektet syftar till att stödja arbetet med klimatneutrala och smarta städer. Sjuttio europeiska städer deltar i arbetet tillsammans med kulturella, konstnärliga och kreativa aktörer, fastighetsägare, hyresgäster, civilsamhälle och offentliga aktörer. Målet är att leverera NEB Edition, ett vägledningspaket med verktyg för att skapa klimatneutralt och smarta städer.

2.1.8 Svenska aktörer som erhållit stöd inom utlysningen COSME-stiftelsen

Tre svenska projekt har erhållit stöd ifrån NEB:s COSME-stiftelse, vars fokus är att stötta innovativ design, hantverk och textilt arbete: ”Bodytube”³⁵ som utvecklar underkläder för kvinnor, ”Living garment”³⁶, som utvecklar en mer ansvarsfull produktlinje för mode med syfte att producera miljövänliga kläder samt ”No number footwear”³⁷ som utvecklar mer hållbara skor.

2.1.9 Utlysningar av myndigheter inom Rådet för hållbara städer

I syfte att växla upp svenska forsknings- och innovationsfinansiering samverkar berörda aktörer inom Rådet för hållbara städer kring stora internationella samarbeten så som exempelvis ”Driving urban transition”³⁸, en utlysning som på EU-nivå kopplas till NEB. Exempel på nationella utlysningar där ökad samverkan ska ge såväl uppväxling av medel som en ökad NEB-koppling är Vinnovas ”Framtidens attraktiva livsmiljöer” och ”Grön omställning i Norrbotten och Västerbotten” samt Formas ”Assure” och ”Socialt hållbar bostadsförsörjning för alla”. Boverket anser att dylikt myndighetsgemensamt arbete är en framgångsfaktor när NEB:s förhållningssätt ska implementeras, integreras och spridas.

³⁵ [BODYTUBE \(europa.eu\)](https://europa.eu) Hämtad 230205.

³⁶ [LIVING GARMENT \(europa.eu\)](https://europa.eu) Hämtad 230205.

³⁷ [No number footwear \(europa.eu\)](https://europa.eu) Hämtad 230205.

³⁸ [Driving Urban Transitions - Sustainable future for cities | JPI Urban Europe \(jpi-urban-europe.eu\)](https://jpi-urban-europe.eu) Hämtad 230206.

2.2 Nordiskt arbete

2.2.1 Nordic Carbone Neutral Bauhaus

Arbetet med den nordiska samordningen inom NEB sker i huvudsak via Nordiska Ministerrådet. Bland annat har där ”Nordic Carbon Neutral Bauhaus” initierats, vars syfte är att inom Norden undersöka hur byggande, arkitektur och design kan bidra till ett koldioxidneutralt och inkluderande samhälle. Initiativet startade under våren 2021 då Finland tillsammans med Boverket och Rådet för hållbara städer arrangerade en rad digitala konferenser för att samla in idéer till det nordiska NEB-arbetet.

Samverkan har hittills lett till konferensen ”Into the Woods” samt policymöten i Bryssel och Köpenhamn kring målsättningar för det gemensamma arbetet. Vid höstens policymöte i Köpenhamn gällande arbetet med Nordic Bauhaus, kunde fler nordiska länder knytas till det gemensamma arbetet inom nordiska ministerrådets projekt.

2.2.2 Into the Woods

Tillsammans med Miljöministeriet i Finland respektive Estland arrangerade Boverket tillsammans med Finansdepartementet i november 2022 high level-konferensen ”Into the Woods” i Esbo, Finland. Initiativet kom från EU-kommissionen och finska Miljöministeriet mot bakgrund av utmaningarna som EU:s klimatmål medför.

Konferensen kretsade kring hur skogen kan ge både inspiration till och material för hållbart byggande i trä, samtidigt som skogen bibehåller sin förmåga till bioersättning och möjligheten att vara en kolsänka. Hur ländernas kunskapsbyggande och innovationskraft inom området kan stärkas lyftes också. Boverket var värd för sessionen ”Architecture inspired by nature”. På mötet lanserade Ursula von der Leyen NEB Academy.

Vid mötet deltog EU-kommissionens president Ursula von der Leyen, Sveriges vice statsminister Ebba Busch, Finlands statsminister Sanna Marin samt Estlands premiärminister Kaja Kallas. Så även företrädare för EU-kommissionen, skogs-, bygg- och arkitekturbranscherna samt forskare och offentligt anställda tjänstepersoner.

Resultat av mötet var en gemensam insats i NEB academy. Boverket och Formas arbetar för närvarande med en förstudie rörande utbildningar i träbyggande och arkitektur samt cirkulärt byggande och arkitektur. Kommande utbildningar är en del av det nordiska arbetet med NEB Academy, vilket även kommer att bidra till EU:s initiativ ”Year of Skills”.³⁹

³⁹ [Commission kick-starts work on the European Year of Skills - Employment, Social Affairs & Inclusion - European Commission \(europa.eu\)](#) Hämtad 230205.

2.3 Sveriges arbete på EU-nivå

2.3.1 Nätverkande och kunskapsspridning

Boverket har följt utvecklingen i EU genom deras kommunikationsytor för NEB: webbplats, nyhetsbrev och sociala medier. Information har också erhållits genom kontakt med EU:s representanter för frågorna samt genom deltagande på EU-seminarier. En EU-representant deltog i november 2022 på ett möte för svenska NEB Partners. Boverket har dessutom haft en aktiv och viktig roll som nationell representant i olika NEB-forum, inte minst i sin roll som National Contact Point (NCP).

Ett annat exempel är NEB-festivalen i Bryssel där Boverket deltog i juni 2022.⁴⁰ Förutom nätverkande deltog Boverket där på en rad möten, däribland ett NCP-möte, ett möte arrangerat av Sustain Nordic, ett nätverksmöte med riksarkitekter från hela Europa och en NEB panel arrangerad av svenska städers EU kontor. Boverket knöt under mötena kontakt med ett flertal personer, vilket bland annat lett fram till konferensen ”Into the woods” samt Sveriges kommande NCP möte.

2.3.1.1 National Contact Point (NCP)

De nationella kontaktpunkterna fungerar som kontakt för EU-institutionerna, andra medlemsstater och nationella intressenter samt samordnar insatser på nationell nivå. NCP-gruppen har under detta första år bidragit till utvecklingen av NEB initiativet inom EU genom en rad fysiska och digitala workshops samt spridit kunskap om initiativet i sina hemländer. Under sitt ordförandeskap våren 2022 bjöd Frankrike in till ett första möte för alla NCP. Boverket deltog på detta möte. Ett andra möte kommer, under Boverkets värdskap, att genomföras i juni 2023.

2.3.1.2 European Directors of Architecture (EDoA)

Nätverket European Directors of Architecture består av representanter från knappt 30 europeiska länder med ansvar för områden med koppling till arkitektur. I nätverket sker kunskapsutbyte på en strategisk nationell nivå. Under 2022 har två möten genomförts, i Paris respektive Prag. I juni 2023, under Boverkets värdskap, genomförs ett tredje möte. Tidigare har fokus legat på nationella policys inom området. Avsikten är att i år utbyta erfarenheter om ländernas konkreta genomförande av sina nationella policys. Mötet är en del av Sveriges EU-ordförandeskap.

2.3.2 Pilotprojekt och spridning av goda exempel

Flera svenska aktörer har genom de internationella nätverken kommit i kontakt med kollegor i andra länder, vilket resulterat i internationella samarbeten av olika slag. Svenska aktörer har bland annat sökt medel inom ett antal utlysningar, vilket resulterat i de projekt som redovisats

⁴⁰ [The Festival \(europa.eu\)](https://europa.eu) Hämtad 20230205

ovan i avsnittet om nationellt arbete. Potentialen för att söka medel är stor och här finns stor potential för uppväxling.

Sedan 2021 delas ”NEB Prizes” ut. Minnesskolan i Arvika ritad av Brunberg & Forshed Arkitektkontor blev 2022 utvald till finalist.⁴¹ Inför kommande år vill Boverket förstärka informationsspridningen om utmärkelsen i hopp om att öka det svenska deltagandet och i förlängningen att ett svenskt projekt belönas med ett pris.

⁴¹ [Minnebergsskolan nominerad till New European Bauhaus | Brunberg & Forshed Arkitektkontor \(brunbergoforshed.se\)](#) Hämtad 20230205

3 Boverkets reflektioner och medskick

3.1 Boverket har arbetat med alla delar av uppdraget

Regeringen har uppdragit åt Boverket att fortsätta koordinera det svenska deltagandet i Europeiska kommissionens initiativ om ett nytt europeiskt Bauhaus i syfte att stärka Sveriges bidrag till initiativet. I uppdraget har ingått att sprida kunskap om NEB till berörda aktörer och möjliggöra nordisk och nationell samordning. Boverket har löpande följt utvecklingen av NEB och även fungerat som en officiell kontaktpunkt för information från kommissionen med anledning av initiativet.

Samordning och spridning av information har till delar skett inom ramen för Boverkets deltagande i Rådet för hållbara städer. Boverket har även använt de informationskanaler och samarbetsformer samt den ackumulerade kunskap som byggdes upp under föregående koordineringsuppdrag och haft nytta av de nätverk som byggts upp genom uppdraget att bedriva ett samlat arbete med arkitektur och gestaltad livsmiljö. Boverket har tillika fortsatt det redan etablerade samarbetet kring NEB med myndigheterna inom Rådet för hållbara städer samt med svenska NEB Partners och andra relevanta aktörer. Boverket har även uppmuntrat fler av de myndigheter som ingår i Rådet för hållbara städer, och som berörs av NEB, att delta i arbetet. Boverket har fortsatt samla i övrigt relevanta aktörer som är intresserade av och kan bidra till NEB. Myndigheten har också vid behov deltagit i möten på EU-nivå.

Uppdraget att vara nationell kontaktpunkt för NEB gäller så länge initiativet pågår eller till dess att regeringen beslutar något annat. Det kommer därför att fortsätta även efter att här redovisat uppdrag har avrapporterats.

3.2 Potentialen i ett fortsatt och förstärkt arbete

NEB startade som ett öppet initiativ som tidigt engagerade många. Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen framhöll redan inledningsvis att kulturella och kreativa näringar har en avgörande roll när hållbara, berikande och inkluderande livsmiljöer och samhällen skapas och förvaltas. Hon lyfte särskilt fram kopplingen till utvecklingen av ett klimatneutralt samhälle och vikten av att utgå från lokala förutsättningar och fysiska platser i innovationsarbetet. Ursula von der Leyen betonade tillika att multidisciplinärt samarbete över gränser är en viktig nyckel för att lyckas med nödvändig grön omställning.

Inledningsvis ägnades tid mycket åt dialog mellan europeiska aktörer om vad NEB skulle kunna vara och hur strukturerna för arbetet skulle kunna byggas upp. Från denna något vaga start har NEB vuxit till ett kraftfullt initiativ som kopplats till de stora programmen för finansiering av innovation och utveckling inom EU, exempelvis Green Deal och Horisont Europa. Runt om i Europa genomförs nu projekt i NEB:s anda, samtidigt som nyvunnen kunskap sprids genom ett ständigt växande nätverk av aktörer. NEB har med andra ord fått ett stort genomslag i Europa.

Många svenska aktörer har börjat förstå kraften i NEB. Men det finns fortfarande utvecklingspotential om Sverige ska kunna dra ytterligare nytta av initiativets möjligheter. Ett viktigt led i detta är att öka kunskapen om NEB inom de kulturella och kreativa branscherna, hos aktörer inom civilsamhälle, forskning och innovation samt att stärka samverkan dem emellan. Hittills har Sverige inte synts på samma sätt som många andra länder i exempelvis ”NEB Prizes”, något som en ökad medvetenhet om NEB skulle kunna åtgärda. Däremot finns ett antal engagerade svenska NEB Partners, vilket är en nationell styrka. EU lyfter i sin rapport ”Progress report - key activities, achievements and next steps” särskilt fram Rådet för hållbara städer samt Visioner: i norr”.

NEB ger Sverige och EU nödvändig kraft och helhetssyn i genomförandet av den gröna omställningen. Ledorden hållbara, berikande och inkluderande livsmiljöer stämmer väl överens med Sveriges ”Politik för gestaltad livsmiljö” och med uppdraget till Rådet för hållbara städer. Flera myndigheter inom Rådet för hållbara städer lyfter att NEB ger ökade möjligheter för internationell uppväxling av medel till svensk forskning och innovation. Möjligheter för ännu fler svenska aktörer att dra nytta av NEB även på andra sätt är stor, men kunskapen om initiativet behöver i så fall fortsatt att spridas.

Genom uppdraget att vara nationell kontaktpunkt och genom ett förlängt koordineringsuppdrag kan Boverket - inte minst genom Rådet för hållbara städer - fortsätta att bidra till att svenska aktörer ökar sin synlighet, utökar sina nätverk och drar nytta av de stora ekonomiska satsningar kopplat till NEB-initiativet som görs inom EU. Något som främjar utvecklingen av hållbara, berikande och inkluderande livsmiljöer samt främjar svenska innovation inom området.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se